

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr H. Bergema, Karoeni; Dr F. A. den Boeft, Rotterdam; Dr E. T. v. d. Born, Heemstede; Mr A. Bouman, Rotterdam; Ir B. ter Brugge, Almelo; Dr K. J. Cremer, Kampen; Mevr. W. Cremer-de Vries, Kampen; Dr R. J. Dam, Kampen; Dr A. C. Drogendijk, Dordrecht; Dr D. v. Dijk, Groningen; Drs D. J. Galle, Kampen; Mevr. G. Gilhuis-Smitskamp, Mijdrecht; Dr J. H. Hagenboek, Zwolle; Dr J. van Herken, Ermelo; Dr B. Holwerda, Amersfoort; A. Jansse, Biggekerke; Dr P. Jasperse, Leiden; Dr J. Kapteyn, IJmuiden; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Koopmans, A'dam; Dr J. L. Koolle, Vreeland; Dr E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kuiper, Utrecht; Dr J. v. d. Linden, Poerworedjo; Dr S. O. Los, 's-Hage; Mevr. C. E. Th. Lullikenaar Francken-Schreuder, Rotterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr H. Mulder, Deventer; Dr S. J. Popma, A'foort; Dr A. Ringma, Ermelo; P. J. Risseuw, 's-Hage; C. Rijnsdorp, R'dam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr G. K. Schorp, 's-Gravenhage; Dr R. Schippers, Wanzward; Dr J. Smelik, 's-Gravenhage; Dr H. Smilde, Groningen; Drs H. Smitskamp, 's-Gravenhage; Dr N. Streefherk, Wolvega; D. Stroo, Bussum; J. Strikwerda, Zeist; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia Pa.; Dr C. Veenhof, Haarlem; Drs M. B. v. 't Veer, Groningen; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr M. Vreugdenhil, Mellekerke; Dr F. de Vries, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr H. J. Westerink, Leiden; Dr D. K. Wielenga, Capelle a. d. IJssel; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage; Dr S. U. Zuidema, Solo.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan:
Prof. Dr K. SCHILDER, Vloeddijk 101, Kampen.

Drukkers-uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V., Goes.
Telefoon No. 2424 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f7.50 en voor Ned.-Indië f6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers f0.15.

INHOLD: Hoofdartikel: Getuigen in den Bijbel, I. — Uit de Schrift: Geloofsrust in den nood der tijden, Psalm 56: 10b. — Kerkelijk leven: Indrukken van de Generale Synode, VI. Mededeeling. De scheuring in Amerika. Doel van Theologische Faculteit en Theologische Hoogeschool. De Kleine Catechismus van Zacharias Ursinus, XIX. — Even parkeren: Een vader begraaft zijn zoon... — Literatuur en kunst: Een leenite aangevuld. — Perscheurw. — Kerkinieuws: Verslag Generale Synode der Geref. Kerken. Deputaatschappen. — Correspondentie. — Bijlage: Heideffs. Catechismus, blz. 257—264.

HOOFDARTIKEL

Getuigen in den Bijbel.

I.

Betekenis van het onderzoek. — De Statenvertaling. — Het Oude Testament. — De mensch als getuige. — God als Getuige. — Een zaak als getuige. — Conclusie over het O.T. — De rubrieken.

Wat heeft Jezus bedoeld, toen Hij zeide: „... gij zult mijn getuigen zijn, zoo te Jeruzalem, als in geheel Judea en Samaria, en tot aan het uiterste der aarde“, Hand. 1:8?

De vraag is belangrijk.

Indertijd werd een Gereformeerd predikant over zijn fellen afkeer van het vrouwenkiesrecht heen geholpen door de opmerking van den heer Collijn in een verkiezingsrede, dat Christus aan al Zijn discipelen, mannen en vrouwen, had gegeven de opdracht: Gij zult Mijn getuigen zijn; en nog citeren Christelijke politiek gaarne deze Schrift. In den kerkelijken strijd van heden doet het woord zijn dienst: Asmussen en anderen gaven hun Andachtsbuch der bekennenden Kirche onder den titel: Ihr sollt meine Zeugen sein. Barth wil in ieder mensch den getuige van Jezus Christus verwachten, omdat ieder mensch in de kerk in het licht der belofte komt: Gij zult mijn getuigen zijn! De menschen van de Oxfordgroepen gebruiken het woord om op te roepen tot den specialen vorm van getuigen, dien zij doelen noemen.

Hebben, wie Hand. 1:8 in dezen trant gebruiken, den zin van dit woord der Schrift recht verstaan, en er aan recht gedaan?

Wat beteekent dat tegenwoordig zoo veelvuldig gebezigde woord getuigen in den Bijbel?

In de Statenvertaling komen de woorden getuige, getuigen en getuigenis herhaaldelijk voor. Eigenlijk te vaak; en te weinig!

Te vaak in het Oude Testament. Zoo dikwijls daar vooral de wet der Tien Geboden wordt aangeduid als het getuigenis of de getuigenissen, is de vertaling door verordening beter. Het dan gebruikte woord beduidt het voorschrift, dat met nadruk ter nakoming is ingescherpt. De plaatsen waar het voorkomt, schakelen wij bij ons onderzoek gevoegelijk uit.

Te weinig in het Nieuwe Testament. Daar komt in de Statenvertaling ongeveer vijf en twintig maal het woord betuigen voor. Dat is vijf maal te veel. Plus minus twintig der plaatsen met betuigen vallen buiten ons bestek. Maar met vijf er van moet ieder zeker rekenen, die de betekenis van getuigen in den Bijbel onderzoekt. Het zijn Joh. 13:21, 18:23, II Kor. 8:3, I Tim. 6:13 en Op. 1:2. Men leze daar in plaats van het betuigen van zijn huisbijbel het woord getuigen van den oorspronkelijken Grieksch tekst.

Houden we het geconstateerde „te vaak“ en „te weinig“ voor oogen, dan kunnen we verder wel op de Statenvertaling afgaan voor ons geval.

De getuige is in het Oude Testament de man, die een plechtige verklaring voor den rechter aflegt. Hij is daartoe alleen gerechtigd, indien hij iets gehoord of gezien heeft en het zodoende weet; hij is anderzijds verplicht, om het recht zijn loop te doen hebben tegen de ongerechtigheden, waarvan hij door hooren en zien kennis draagt, Lev. 5:1.

Om deze verplichting tot het gaan getuigen over het kwade is het begrip getuige zeer nauw verbonden met dat van aanklager. Iedere Israëlitische man moet waken over de heiligheid van de wet, zooals in de Nieuwtestamentische gemeente ieder der leden een roeping heeft ten opzichte van den broeder, die zondigt en dreigt verloren te gaan, Matth. 18:14, 15. Er is in Israël geen openbaar ministerie, dat den misdadiger doel vervolgen en hem aanklaagt. Wie werkelijk iets weet over gepleegd onrecht, moet er mee naar den rechter gaan en er een plechtige verklaring van doen. Zijn getuigenis wordt dan vanzelf een aanklacht. Ja, in de Israëlitische rechtsbedeeling gaat de taak van den man, die misdrijf hoorde, en zag, nog verder. Hij moet ook het vonnis voltrekken. Op de uitspraak van twee getuigen, of drie getuigen, zal hij gedood worden, die sterven zal; op de uitspraak van een eenigen getuige zal hij niet gedood worden. De hand der getuigen zal eerst tegen hem zijn, om hem te doden, en daarna de hand van het gansche volk; zoo zult gij het booze uit het midden van u wegdoen, Dt. 17:6, 7.

In Israël kende men ook den valschen aanklager, die in onze Statenvertaling steevast de valsche getuige heet. Hij is de man, die een ongegronde aanklacht indient; hij wil daardoor zijn vijand het slachtoffer maken van een verhoorde willekeurige rechtspraak, of van een vonnis, dat den rechter afgedwongen werd door het listig opereeren met valsche getuigenissen. Izebel heeft valsche getuigen tegen Nabot gehoord. In het negende gebod had de Heere dat met zooveel woorden verboden: Gij zult niet optreden als valsche aanklager!

Tegenover den valschen getuige staat de trouwe. Hij is de man, die een eerlijk relaas geeft van de zaak, waarover het proces loopt; in het geval van een valsche aanklacht treedt hij dus als pleitbezorger op. Een mooi voorbeeld van getuigen-pleitbezorgers geeft Jes. 43:9 vlg. De profeet stelt het daar voor, alsof een rechtsstrijd gevoerd wordt tusschen den HEERE en de afgoden. Het punt in kwestie is vooral, wie over de leiding der wereld-historie beschikt. De afgodendienaars pretendeeren dat voor hun meesters. Maar een dergelijke beschikking moet blijken; blijken uit het geven en in vervulling doen gaan van profetieën. Laat nu de afgoden hun dienaars als getuigen doen optreden, die over vroegere profetieën en hun vervulling moeten kunnen spreken, indien hun goden inderdaad zijn wat zij van hen gelooven. Maar de afgoden zullen hun zaak niet kunnen bevorderen door het aanvoeren van getuigen-pleitbezorgers. Hoe veel sterker staat de zaak van JHVH. Hij kan tot Israël zeggen: Gij zijt Mijn getuigen. Israël is oor- en ooggetuige van Gods daden en woorden. Het kan bezweren, dat Hij de leiding der wereld-historie in Zijn hand heeft en dat Zijn raad bestaat. Zoo is het volk Gods Zijn verdediger.

Dit over den mensch als getuige in het Oude Testament.

Maar ook God draagt dien naam. De HEERE is recht... en in Hem is geen onrecht. Dus kunnen al de Zijnen op Hem rekenen. Want Hij is de Alwetende. Als Degene, die werkelijk iets hoorde en zag, behoeft Hij zich niet te legitimeeren. God is Getuige, b.v. bij de verbondssluiting tusschen Laban en Jacob; Hij zal het tegen den verbondsbreker opnemen. Daarom noemt Job Hem zijn Getuige in den hemel, 16:19. Jobs vrienden beschuldigen hem; er is een geding tusschen hem

en zijn vrienden. De aarde bedekte zijn bloed niet. Het aangedane onrecht roepte onophoudelijk naar den hemel. Daar is God, die alles weet van de dingen, waarover zijn vrienden beschuldigingen bazelen. En God zal aan Jobs zijde staan, als Jobs Getuige, zijn pleitbezorger, advocaat, scheidsman en bloedwreker.

Doch God zal ook tegen zijn vijanden als Getuige optreden. Men verstaat dat niet, wanneer men den getuige-aanklager niet ziet. Wanneer de profeten zeggen, dat de HEERE ten getuige tegen de volken komt, en dat Hij een snel getuige zijn zal tegen de tovenaars en overspelers en meenedigen en uitzuigers, Micha 1:2, Mal. 3:5, dan is dit zoo te verstaan, dat God, die al dat kwaad kent, als aanklager optreedt en tevens het vonnis uitsprekt en uitvoert, zooals we dat laatste ook door den menschelijken getuige zagen geschieden.

Zoo is in het Oude Testament getuige een geweldig scherp toegespitst juridisch of forensisch begrip. Dat komt ook aan het licht, wanneer we het woord getuigenis, of getuige voor een zaak gebruikt, daar nagaan. Zulk een zaak-getuige of getuigenis is altijd bijzonder expressief. Het is een demonstratie; een appél op het geheugen en op het geweten. Abraham en Abimelech sluiten een verbond; daarbij wordt vastgesteld, dat Abraham een omstrede put gegraven heeft; Abraham geeft nu aan zijn bondgenoot zeven lammeren en wanneer Abimelech deze accepteert, zit hij daardoor vast; het aanvaarden van het geschenk is een getuigenis, Gen. 21:30.

Om nog een sprekend voorbeeld te geven: God laat Mozes een lied zingen. In verre geslachten zal het worden geciteerd. Wanneer dan Israël in Kanaän is en van den HEERE afwerft en door Zijn wraak getroffen wordt en vervolgens gaat klagen, dan zal dat oude, bekende lied van Mozes een herinnering zijn aan het verbond tusschen den HEERE en Zijn volk; en het zal ook Israël vastzetten, indien het ooit God verwiljen zou willen maken over Zijn toorn en straf, Dt. 31:19 vlg.¹⁾

Wat tot getuige, of tot getuigenis is, dient als bewijsstuk. De goede herder vlucht niet, gelijk de huurling, wanneer de leeuw of de beer komt om van zijn kudde te rooven; hij vecht wat hij kan. Maar misschien kan hij het roofdier niet op de vlucht drijven, voordat het een der beesten van de kudde heeft gedood. Wie moet dan de schade betalen, de eigenaar of de herder? Indien de herder een restant van het verscheurde dier kan toonen, gaat hij vrijuit. Wat hij uit den muil van den leeuw heeft gered dient als ontlastend bewijs. Het is een getuigenis, een bewijsstuk, dat hij niet zonder dapperen tegenstand het dier van zijn kudde heeft gelaten in den bek en de klauwen van het roofdier, Ex. 22:13.

We kunnen nu voor het Oude Testament reeds tot een conclusie komen. De getuige heeft een belangrijke functie bij het verloop van het recht. En wel om deze reden, dat het recht met feiten te doen heeft, en de getuige de man is, die de feiten hoorde of zag, er dus zaakkundig over spreken kan. De waarde van een getuige wordt beheerscht door zijn feitenkennis. Zijn plaats in het proces is die van aanklager en voltrekker van het vonnis; of van pleitbezorger. Geconstateerde feiten worden geconfronteerd met de wet, waaronder Israël leeft. Het recht kan zich wreken aan den onrechtvaardige, omdat getuigen hem verklagen. Of ook, het recht kan den rechtvaardige vrijspreken, omdat trouwe getuigen hun feitenkennis in geding brengen en den beklagde ontlasten. Elke rechtsoefening wordt onrecht, zoo ze niet met feiten te doen heeft. De getuige is bij het rechtsverloop de man, die voor de feiten en aldus voor het functioneeren van het recht staat.

1) „Getuige“ in Deut. 31:19 Statenvertaling, is onzijdig. Vroeger beteekende het onzijdige getuige ook: getuigenis. Vgl. de staande uitdrukking: „van goede getuigen voorzien“.